

KLER PULI

**Beležnica
neizgovorenog**

Prevela
Milica Cvetković

■ Laguna ■

Naslov originala

Clare Pooley

THE AUTHENTICITY PROJECT

Copyright © 2020 by Clare Pooley

First published by Pamela Dorman Books

Translation rights arranged by Madeleine Milburn Ltd

All Rights Reserved

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mom ocu Piteru Puliju,
koji me je naučio da volim reči*

*Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack in everything
That's how the light gets in.*

Leonard Koen

Monika

Pokušala je da vrati svesku. Čim je videla da ju je zaboravio njen neobičan vlasnik, podigla ju je i požurila za njim. Međutim, njega nije bilo. Hodao je iznenađujuće brzo za nekog tako starog. Možda i nije želeo da ga ona pronađe.

Sveska je bila obična, svetlozelena, kao ona puna beležaka za domaće zadatke koju je Monika nosila u školu. Njene drugarice su svoje sveske prekrivale nacrtanim srcima, cvetovima i imenima svojih najnovijih simpatija, no Monika nije volela da žvrlja. Odveć je cenila dobar papir za pisanje.

Na koricama su bile tri reči, prelepo ispisane kaligrafskim rukopisom:

Potruga za istinitošću

U donjem uglu, manjim slovima pisao je datum: *oktobar 2018*. Monika je pomislila da će unutra možda biti neka adresa ili bar ime, kako bi mogla da je vrati. Iako skromnog izgleda, bilo je nečeg posebnog u vezi s njom.

Podigla je prednju koricu. Na prvoj stranici je bilo samo nekoliko pasusa.

Poznaješ li dobro ljude koji žive blizu tebe? Poznaju li dobro oni tebe? Znaš li uopšte imena svojih suseda? Da li bi primetio da su u nevolji ili da danima nisu izlazili iz kuće?

Svi lažu o svojim životima. Šta bi se dogodilo ako umešto toga ti ispričaš istinu? Nešto što te definiše, što čini da se sve ostalo u vezi s tobom uklapa? Ne na internetu, već s onim pravim ljudima oko tebe?

Moguće da se ne bi dogodilo ništa. A možda bi iznošenje te priče svetu promenilo tvoj život ili život nekoga koga još ne poznaješ.

Upravo to želim da saznam.

Bilo je još toga na sledećoj stranici i Monika je žarko želela da nastavi sa čitanjem, no bilo je doba dana kad je u kafeu najveća gužva i znala je da je izuzetno važno da ni u čemu ne kasni. Jer *to je put što vodi ludilu*.^{*} Ubacila je svesku u prostor između kase i dodatnih jelovnika i letaka raznih dobavljača. Čitaće kasnije, kad bude mogla da joj se propisno posveti.

Monika se opružila na kauču u svom stanu iznad kafea, s velikom čašom sovinjon blana u jednoj i zaboravljenom sveskom u drugoj ruci. Sve vreme su je kopkala pitanja koja je pročitala toga jutro, zahtevajući odgovore. Čitav dan je provela u razgovoru s ljudima, u ćaskanju o vremenu i najnovijim tračevima o poznatima dok im služi kafu i kolače. No kad je poslednji put nekome rekla nešto *zaista bitno* o sebi? A šta je zapravo znala o njima, osim vole li kafu s mlekom ili čaj sa šećerom? Otvorila je svesku na drugoj stranici.

^{*} Prevod Živojina Simića i Sime Pandurovića u Šekspir, *Kralj Lir, Celokupna dela Viljema Šekspira*, Kultura, Beograd 1966. (Prim. prev.)

Zovem se Džulijan Džesop. Imam sedamdeset devet godina i slikar sam. Poslednjih pedeset sedam godina živim u apartmanima Čelsi, u Fulam roudu.

To su najosnovnije činjenice, ali evo istine: USAMLJEN SAM.

Često prođu dani da ni sa kim ne porazgovaram. Ponekad, kad moram da govorim (zato što me je neko pozvao zbog kreditnog osiguranja, na primer), primetim da mi glas zaškripi jer se u grlu sklupčao i umro od zanemarenosti.

Starost me je učinila nevidljivim. To mi naročito teško pada zato što sam uvek bio primećivan. Svi su znali ko sam. Nisam morao da se predstavljam, samo bih stajao u do vratku dok se moje ime šapatom pronosi po prostoriji, za čim sledi i nekoliko prikrivenih pogleda.

Voleo sam da se zadržavam pred ogledalima i da polako prolazim pored izloga prodavnica i u njima proveravam kraj sakoa ili uvojak kose. Sad, ako mi se odraz prikrade, jedva i prepoznam sebe. Apsurdno je što je Meri, koja bi spremno prihvatila neizbežnost starenja, umrla u relativno mladom dobu od šezdeset, a ja sam eto još ovde, primoran da pratim vlastito postepeno propadanje.

S obzirom na to da sam slikar, posmatrao sam ljude. Analizirao sam njihove odnose i primetio da uvek postoji ravnoteža moći. Jedan partner je voljeniji, a drugi više voli. Ja sam morao da budem najvoljeniji. Sad uviđam da sam onako običnu, zdravu, rumenu i lepu i uvek brižnu i pouzdanu Meri shvatao olako. Naučio sam da je cenim tek kad je više nije bilo.

Monika je zastala da okrene stranicu i otpije gutljaj vina. Nije bila ubeđena da joj se Džulijan mnogo dopada, premda ga je donekle sažaljevala. Pretpostavila je da bi on pre izabrao odbojnost nego sažaljenje. Nastavila je da čita.

Dok je Meri bila ovde, naša kućica je uvek bila puna ljudi. Deca iz kraja su utrčavala i istrčavala dok ih je Meri saletala pričama, savetima, sokovima i grickalicama. Moji manje uspešni prijatelji slikari stalno su se nenajavljeno pojavljivali na večeri, zajedno s mojim najnovijim modelima. Meri je uspešno glumila ljubaznost prema drugim ženama, pa sam tako možda samo ja primetio da im nikad nije nudila čokoladice uz kafu.

Uvek smo bili zauzeti. Društveni život nam se vrteo oko Kluba umetnika Čelsi i bistroâ i butikâ u Kings roudu i na Trgu Sloun. Meri je, kao babica, provodila mnogo sati na poslu, a ja sam proputovao celu zemlju, slikao portrete ljudi koji su smatrali da su vredni da ih ovekovećim za potomstvo.

Krajem šezdesetih, svakog petka u pet posle podne došli bismo na obližnje groblje Brompton, čija četiri ugla povezuju Fulam, Čelsi, Južni Kensington i Erls kort, te je svim našim prijateljima bio prigodno mesto sastajanja. Planirali bismo vikend na grobu admirala Angusa Vajtvotera. Admirala nismo poznavali, samo se ispostavilo da je nad njegovim večnim počivalištem stajala impresivna horizontalna ploča od crnog mermerna, odličan sto za piće.

U mnogo čemu sam i ja umro s Meri. Ignorisao sam sve telefonske pozive i pisma. Dopustio sam da se boja na paleti potpuno osuši i jedne nepodnošljivo duge noći uništio sam sva nedovršena platna; iscepao ih na šarene tračice a potom ih Merinim makazama za krojenje iseckao u paramparčad. Kad sam napokon izvirio iz svoje čaure, nekih pet godina kasnije, susedi su se odselili, prijatelji odustali, agent me je otpisao i tad sam shvatio da sam postao nevidljiv. Obrnutom metamorfozom, od leptira postao sam gusenica.

I dalje svakog petka na admiralovom grobu podižem čašu Merinog omiljenog Bejlisovog ajriš krima, ali sada smo tamo samo ja i duhovi prošlih vremena.

To je moja priča. Možeš slobodno da je baciš u kantu za reciklažu. A možda ćeš odlučiti da na ovim stranicama ispričaš svoju istinu i pošalješ dalje moju sveščicu. Može biti da će i tebi, kao meni, doneti smirenje.

Od tebe zavisi šta će se dalje desiti.

Monika

Naravno, potražila ga je na *Guglu*. *Wikipedija* opisuje Džulijana Džesopa kao slikara portretistu koji je šezdesetih i sedamdesetih godina uživao u vrtlogu slave. Na Slejdu je učio kod Lusijana Frojda. Govorkalo se da su njih dvojica godinama razmenjivali uvrede (a može se zaključiti, i žene). Lusijan je imao prednost mnogo veće slave, no Džulijan je bio sedamnaest godina mlađi. Monika je pomislila na Meri, iscrpljenu posle duge smene donošenja na svet beba drugih žena, kako se pita kuda joj je muž otišao. Iskreno govoreći, pomalo joj se činilo da se ponašala kao obična krpa. Zašto ga jednostavno nije ostavila? Kako je sebi često govorila, ima gorih stvari nego što je to da si sama.

Jedan od Džulijanovih autoportreta bio je kratko izložen u Nacionalnoj galeriji portreta, na izložbi pod naslovom *Londonaska škola Lusijana Frojda*. Monika je kliknula na sliku da je uveća, i ugledala njega, muškarca kog je dan ranije videla u svom kafeu, samo što je tu sav zategnut, kao da se grožđica pretvorila u zrno grožđa. Džulijan Džesop, s tridesetak godina, plava kosa začesljana unazad, oštre jagodične kosti, pomalo zloban osmeh i te prodorne plave oči. Juče, kad ju je pogledao, imala je osećaj da joj rovare po duši. Malčice uznemirujuće kad

pokušavaš da objasniš mnoge prednosti mafina s borovnicama u odnosu na kolač s karamelom i čokoladom.

Monika je pogledala na sat. Četiri i pedeset posle podne.

„Bendži, možeš li da pripaziš na kafe oko pola sata?“, pitala je svog baristu. Navukla je kaput jedva sačekavši da joj umesto odgovora klimne glavom. Izlazeći iz kafea, proveravala je stolove pa zastala da skloni krupnu mrvu torte red velvet sa stola dvanaest. Kako je to previdela? Kad je izašla na Fulam roud, mrvu je bacila golubu.

Monika je retko sedela na gornjem spratu autobusa. Bila je ponosna što se pridržava zdravstvenih i bezbednosnih propisa, a penjanje uz stepenice vozila u pokretu činilo joj se kao nepotreban rizik. No u tom trenutku, trebao joj je dobar pogled.

Posmatrala je kako se plava tačka na *Guglovim* mapama polako kreće Fulam roudom prema apartmanima Čelsi. Autobus je zastao na Fulam brodveju, potom nastavio prema Stamford bridžu. Pred njom se pomaljalo ogromna, moderna meka fudbalskog kluba Čelsi a tamo, iza neupadljivog zida pored kog je prošla stotinama puta, u senci stadiona i neverovatno stešnjeno između dva odvojena ulaza za domaće i gostujuće navijače, bilo je sićušno, savršeno oblikovano seoce niskih zgrada s ateljeima i kućicama.

Prvi put zahvalna zbog sporog saobraćaja, Monika je pokušala da razluči koja kuća je Džulijanova. Jedna je bila neznatno odvojena i delovala malo oronulije, baš kao i sam Džulijan. Opladila bi se u dnevni pazar, što nije olako radila s obzirom na svoju ekonomsku situaciju, da je upravo to ta.

Iskočila je na sledećem stajalištu, pa skoro odmah skrenula levo, ka groblju Brompton. Svetlo se već smanjilo, senke produžile i u vazduhu se osećala jesenja hladnoća. Groblje je bilo jedno od Monikinih omiljenih mesta – vanvremenska oaza mira u gradu. Volela je raskošne nadgrobne spomenike – poslednju demonstraciju nadmoći. *Videću tvoju mermernu ploču i na njoj kitnjast biblijski citat i podići ću za tebe Isusa na*

krstu u prirodnoj veličini. Volela je kamene anđele, mnogima su sad nedostajali važni delovi tela, i staromodna imena na viktorijanskim spomenicima – Etel, Mildred, Alan. Kad su ljudi prestali da se zovu Alan? Kad bolje razmisli, da li iko svojoj bebi sada daje ime Monika? Čak su i tamo 1981. njeni roditelji bili otpadnici jer su izbegli imena kao što su Emili, Sofi i Olivija. Monika: ime koje izumire. Mogla je da zamisli odjavnu špicu na bioskopskom platnu: *Poslednja Monika.*

Dok je hitro prolazila pored grobova palih vojnika i belogardejskih emigranata, osetila je skrivene stanovnike prirode – sive veverice, gradske lisice i gavrane, crne kao gagat – kako čuvaju grobove poput duša umrlih.

Gde li je admiral? Monika je krenula ulevo i tragala za starcem koji u ruci steže bocu *Bejlisovog* ajriš krima. Shvatila je da nije sigurna zašto traži Džulijana. Nije želela da razgovara s njim, bar ne još. Pretpostavljala je kako rizikuje da se on zastidi ako mu otvoreno priđe. Nije želela da loše otpočne poznanstvo.

Uputila se prema severnom delu groblja i samo nakratko, kao što uvek čini, zastala pred grobom Emelin Pankherst, i bez reči joj klimnula glavom u znak zahvalnosti. Skrenula je na kraju groblja i već se spustila na pola puta manje korišćenom stazom kad je desno od sebe primetila neki pokret. Tamo je (donekle bogohulno) na izgraviranoj mermernoj nadgrobnoj ploči sedeo Džulijan sa čašom u ruci.

Monika je prošla pognute glave kako je ne bi primetio. Zatim se, čim je desetak minuta kasnije on otišao, vratila istim putem da pročita reči na spomeniku.

ADMIRAL ANGUS VAJTVOTER

IZ ULICE PONT

UMRO 5. JUNA 1963. U 75. GODINI

UVAŽENI VOĐA, VOLJENI SUPRUG I OTAC I ODANI PRIJATELJ

I

BEATRIS VAJTVOTER

UMRLA 7. AVGUSTA 1964. U 70. GODINI

Malo se nakostrešila zbog činjenice da je admiral dobio nekoliko blistavih prideva posle imena, dok je njegova supru-
ga dobila samo datum i mesto za večnost pod muževljevom
nadgrobnom pločom.

Stajala je neko vreme, obavijena tišinom groblja, i zamišljala
grupu lepih mladih ljudi, s frizurama u stilu *Bitlsa*, u mini-suk-
njama i zvoncarama kako se raspravljaju i šale, i odjednom se
osetila prilično usamljeno.

Džulijan

Džulijan je osamu i usamljenost nosio kao stare, tesne cipele. Navikao se na njih, umnogome su one postale udobne, no s vremenom su ga izobličile, napravile mu žuljeve i čukljeve koji nikad neće proći.

Bilo je deset sati pre podne pa je Džulijan hodao Fulam roundom. Oko pet godina posle Meri, često nije ustajao iz kreveta a dan bi se neprimetno pretopio u noć, nedelje su gubile obrazac. Onda je otkrio da su navike presudne. One stvaraju bove za koje može da se pridržava kako ne bi potonuo. Svakog prepodneva u isto vreme izlazio je pa sat vremena šetao obližnjim ulicama i usput kupovao ono što mu je potrebno. Spisak tog dana je glasio:

Jaja

Mleko (pola litra)

Ejndžel dilajt puding od karamela, ako je moguće

(bilo je sve teže pronaći ejndžel dilajt)

S obzirom na to da je subota, kupiće i modni časopis. Te nedelje je red na *Vog*. Njegov omiljeni.

Ponekad, kad prodavac novina nije suviše zauzet, razgovarao bi s njim o novinskim naslovima ili o vremenu. Tim danima bi se Džulijan osećao gotovo kao potpuno funkcionalan član društva, onaj s poznanicima koji mu govore ti i s mišljenjem koje nešto znači. Jednom je čak zakazao pregled kod zubara, samo da bi mogao da s nekim provede deo dana. Pošto je ceo pregled proveo otvorenih usta, bez mogućnosti da govori dok je gospodin Patel radio ko zna šta s velikim asortimanom metalnih instrumenata i cevčicom koja proizvodi grozan zvuk usisavanja, uvideo je da to i nije mudra taktika. Izašao je s pridikom o higijeni desni koja mu je odzvanjala u ušima i odlukom da se ne vrati što je moguće duže. Ako i izgubi zube, nema veze. Ionako je već izgubio sve ostalo.

Džulijan je zastao da pogleda kroz izlog *Monikinog kafea* već punog mušterija. Toliko godina je šetao tom ulicom da je u glavi mogao da zamisli različite reinkarnacije tog istog lokala, kao što ljuštiš slojeve starog tapeta kad preuređuješ sobu. Davno šezdesetih u njemu je bila *Prodavnica jegulja i pita* dok jegulja nije pala u nemilost pa je postao prodavnica ploča. Osamdesetih je tu bio video-klub, a potom, do pre nekoliko godina, prodavnica slatkiša. Jegulje, vinil ploče i VHS trake – sve je to otpremljeno na đubrište istorije. Sad su čak i slatkiši demonizovani, krive ih što deca postaju sve deblja. Zasiurno to nije krivica slatkiša? Kriva su deca ili njihove majke.

Svakako je izabrao pravo mesto gde da ostavi *Potragu za istinitošću*. Dopadalo mu se to što je mogao da naruči čaj s mlekom a da mu ne postavljaju raznorazna komplikovana pitanja koji određeni tip listića želi ili koju vrstu mleka. Servirali su mu ga u pravoj porcelanskoj šolji i niko nije pitao za njegovo ime. Ono je obično bilo potpisivano u dnu platna. Nije mu priličilo da bude naškrabano na čaši koju možeš da izneseš, kao što su to radili u *Starbaksu*. Stresao se pri pomisli na to.

Seo bi u mekanu, pohabanu kožnu fotelju u zabačenom kutku kafea, u delu koji je bio ovičen policama za knjige i koji

je čuo da ona naziva *Biblioteka*. U svetu u kom kao da je sve bilo elektronsko, a papir postao medij koji ubrzano nestaje, Džulijan je *Biblioteku*, u kojoj se miris starih knjiga preplitao s aromom sveže samlevene kafe, smatrao divno nostalgičnom.

Pitao se šta se dogodilo sa sveščicom koju je tu ostavio. Često je osećao kako polako netragom nestaje. Jednog dana u ne tako dalekoj budućnosti glava će mu konačno potonuti pod površinu vode i za sobom jedva ostaviti ustalasani trag. Preko te sveske bar će ga jedna osoba videti – kako treba. Olakšanje je osećao i dok je pisao u nju, kao kad se otpuste pertle onih neudobnih cipela i stopalima dozvoli da malo lakše dišu.

Produžio je pored kafea.

Hazard

Bio je ponedjeljak i već kasno poslepodne, ali je Timoti Hazard Ford, svima poznat kao Hazard, izbegavao da pođe kući. Iz iskustva je znao da je jedini način da se izbegne pad nakon vikenda u tome da se samo nastavi dalje. Krenuo je da sve više i više odlaže početak nedelje, a vikend pomera unapred dok se skoro ne sretnu na pola puta. Oko srede bi došlo do zastrašujućeg prekida a onda bi ponovo nastavio.

Hazard nije uspeo da ubedi nijednog kolegu s posla da zapucaju po barovima Sitija, pa se zato uputio nazad do Fulama i svratio u obližnju vinoteku. Preleto je pogledom raštrkane ljude ne bi li našao nekog poznatog. Spazio je plavušu tanku kao grančica, koja je uvila noge oko barske stolice i navalila se na šank pa izgledala kao glamurozna savitljiva slamka. Bio je prilično siguran da je išla u teretanu s bivšom devojkom svog drugara Džejka. Nije imao predstavu kako se zove no, pošto je bila jedina s kojom je mogao da popije piće, u tom trenutku smatrao ju je najboljom drugaricom.

Prilazio joj je s osmehom koji je čuvao upravo za takve prilike. Neko šesto čulo nju je navelo da se okrene, široko mu se osmehne i mahne. Pun pogodak. Svaki put upali.

Kako se ispostavilo, njeno ime je Blanš. Glupo ime, pomislio je Hazard, a on se u njih razumeo. Lenjo se sručio na stolicu do njene i cereći se klimao glavom dok ga je ona upoznavala s grupom svojih prijatelja čija su imena zalebdela u vazduhu oko njega kao mehurići da bi se raspukla ne ostavljajući baš nikakav utisak. Hazarda nije zanimalo kako se oni zovu, već samo koliko mogu da ostanu i, možda, kakva su im moralna načela. Što je manje tih načela, to bolje.

Hazard je lako kliznuo u svoju uobičajenu praksu. Izvadio je iz džepa smotuljak novčanica i platio razmetljivu turu tako što je unapredio naručene čaše u boce a vino u šampanjac. Potegao je nekoliko svojih isprobanih pričica. Prokopao po dugačkom spisku svojih poznanika u potrazi za zajedničkim, a onda izlio lavinu, moguće čak i izmišljenih, lascivnih tračeva.

Oko njega se okupila grupa kao što se to uvek događalo, no postepeno, kako je veliki sat na zidu iza šanka pokazao da je prošao pun sat, masa se proredila. *Moram da idem, tek je ponedeljak*, govorili su, ili *Važan dan sutra*, ili *Moram da se oporavim od vikenda, znaš kako je*. Na kraju su ostali samo Hazard i Blanš a bilo je tek devet. Hazard je osetio da se Blanš sprema da krene i počela je da ga hvata panika.

„Hej, Blanš, još je rano. Zašto ne bi došla kod mene?“, rekao je i spustio ruku na njenu podlakticu na način koji predlaže sve a opet, što je ključno, ne obećava ništa.

„Naravno. Zašto da ne?“, odgovorila je, kao što je i znao da će odgovoriti.

Izašli su na ulicu na rotirajuća vrata bara. Hazard je zagrlio Blanš, prešao ulicu i hodao pločnikom ne primećujući ili ne mareći što zauzimaju celu širinu.

Sve dok nije bilo prekasno nije video sitnu brinetu koja je stajala pred njim nalik saobraćajnoj prepreci. Naletio je na nju a potom shvatio da je držala čašu crvenog vina koja joj se sada krajnje komično slivalo niz lice, a još bitnije, širilo se kao rana od noža po njegovoj košulji iz Savil roua.

„A u pičku materinu“, rekao je piljeći u krivca.

„Hej, ti si udario u mene!“, uzvratila je glasom koji je kipteo od ozlojeđenosti. Kapljica vina joj je titrala na vrhu nosa nalik neodlučnom padobrancu a potom pala.

„Pa šta dovraga radiš nasred trotoara sa čašom vina?“, izdrao se na nju. „Zar ne možeš da piješ u baru kao sav normalan svet?“

„Hajde, pusti to, idemo“, kazala je Blanš cerekajući se da su mu se od toga zatresli nervni završeci.

„Glupa krava“, rekao je Hazard Blanš tihim glasom da glupa krava o kojoj je reč ne čuje. Blanš se ponovo zacerekala.

Nekoliko misli se sudarilo kad je Hazarda probudilo prodorno zvono alarma. Prva: *mora da nisam spavao više od tri sata.* Druga: *danas se osećam još gore nego juče, šta mi je, pobogu, to trebalo?* I treća: *u krevetu mi je plavuša kojom ne želim da se bavim i čijeg imena ne mogu da se setim.*

Srećom, Hazard je i ranije bio u ovakvoj situaciji. S treskom je isključio alarm dok je devojka i dalje spavala, usta otvorenih kao kod japanske lutke za seks. Pažljivo ju je uhvatio za zglob i pomerio njenu ruku sa svojih grudi. Ruka joj je visila kao mrtva riba. Pažljivo ju je položio na izgužvanu, znojavu posteljinu. Izgleda da je ostavila dobar deo lica na jastuku – crveno s usana, crno s očiju i boju slonovače s kože – da je bio iznenađen što joj je išta ostalo. Polako se izvukao iz kreveta, i napravio grimasu jer mu se mozak zakotrljao u lobanji kao loptica u preteči fli-pera. Otišao je do komode u uglu sobe i tamo, baš kao što se nadao, zatekao parče papira s naškrabanom porukom: ZOVE SE BLANŠ. Bože, kako je dobar u ovome.

Istuširao se i obukao najbrže i najtiše što je mogao, pronašao prazno parče papira i napisao:

Draga Blanš, izgledaš previše spokojno i lepo da bih te budio. Hvala za sinoć. Bila si sjajna. Postaraj se da dobro zatvoriš ulazna vrata kad kreneš. Javi se.

Da li je bila sjajna? Kako se praktično nije sećao ničeg od nekih deset sati, kad mu se diler pojavio (čak i brže nego obično s obzirom na to da je bio ponedjeljak), to i nije naročito bitno. U dnu je zapisao svoj broj telefona i pažljivo promenio redosled dvema ciframa, kako bi izbegao da on uopšte bude od koristi, i ostavio poruku na jastuku pored svoje nepoželjne gošće. Nadao se da, kad se bude vratio, od nje neće biti ni traga ni glasa.

Automatskim navođenjem je stigao do stanice metroa. Uprkos tome što je bio oktobar, nosio je naočare za sunce kako bi oči zaštitio od slabašnog sjaja novog dana. Zastao je kad je došao do mesta sudara od prethodne večeri. Bio je poprilično siguran da na pločniku još vidi nekoliko tragova krvavocrvenog vina, ostatke posle prepada. Preplavila ga je neželjena vizija: drska, lepa brineta zuri u njega kao da ga baš, baš mrzi. Žene ga nikad tako ne gledaju. Hazardu se nije dopadalo da ga mrze. Potom ga je silovitim udarcem neprijatne istine tresnula misao: *I sam je mrzeo sebe. Do poslednjeg najmanjeg atoma, do najmanje mikroskopske čestice.*

Nešto se moralo promeniti. Zapravo, *sve* se moralo promeniti.

Monika

Monika je oduvek volela brojeve. Dopadala joj se njihova logika, njihova predvidljivost. Neizmerno joj je prijalo da jednu stranu jednačine izjednači s drugom, da odredi x i dokaže y . No brojevi na papiru pred njom nisu je slušali. Ma koliko puta sabrala brojke u levoj koloni (prihod), one nisu uspevale da pokriju zbir u desnoj (rashod).

Prisetila se dana dok je radila kao korporativni advokat, kad joj je sabiranje brojeva bilo dužnost, ali nikad nešto zbog čega nije mogla da spava. Svaki sat koji je provela u pažljivom iščitavanju sitnih slova nekog ugovora ili listanju beskrajnih uredbi, klijentu bi naplatila dvesta pedeset funti. Morala bi da proda *stotinu* srednjih kapučina da zaradi toliko.

Zašto je dozvolila sebi da napravi tako veliku životnu promenu s takvom spremnošću, i iz tako emotivnih razloga? I to ona kojoj je bilo teško da izabere nadev za sendvič sve dok u glavi ne prođe kroz spisak za i protiv, uporedi cene, hranljive vrednosti i broj kalorija.

Ispitala je svaki kafe na putu od stana do kancelarije. Bilo ih je bezličnih, pa oronulih i aljkavih, kao i preslikanih lanaca masovne proizvodnje. Svaki put kad bi davala novac za preskupu,

osrednju kafu za poneti, zamislila bi svoj idealni kafe. Tamo ne bi bilo brušenog betona, livene plastike, otkrivenih instalacija ili lampi i stolova u industrijskom stilu, već bi se tu svako osećao kao da je pozvan u nečiji dom. Tamo bi bilo udobnih, rasparenih fotelja, raznorodnih slika na zidovima, novina i knjiga. Knjiga bi bilo na sve strane, i to ne samo ukrasnih nego onih koje možeš da uzmeš, čitaš i poneseš sa sobom kući, pod uslovom da na njeno mesto staviš drugu. Barista te ne bi pitao za ime samo da bi ga pogrešno napisao na čaši, on bi ga (ili ona, hitro se ispravila Monika) već znao. Raspitivao bi se za tvoju decu i pamtio ime tvoje mačke.

Potom bi prošla Fulam roudom i primetila da je stara prasnjava prodavnica slatkiša, koja je tu bila oduvek, konačno zatvorena. Velika tabla ispred je oglašavala TO LET. Neki lokalni vragolan je napisao veliko slovo I između dve reči.*

Svaki put kad bi prošla pored napuštenog lokala, čula bi majčin glas. Poslednjih nekoliko nedelja, onih koje su mirisale na bolest i propadanje i bile naglašene stalnim elektronskim pištanjem medicinskih aparata, ubrzano je želela da, dok ne bude kasno, svojoj ćerki prenese decenije mudrosti. *Monika, slušaj me. Monika, zapiši to. Monika, ne zaboravi. Emelin Pankherst se nije vezala za onu ogradu da bismo mi živote provodile kao sićušni zupci tuđeg zupčanika. Budi svoj gazda. Stvori nešto. Zaposli ljude. Budi neustrašiva. Radi nešto što zaista voliš. Omogući da sve to bude vredno truda.* Upravo to je i učinila.

Volela bi da je mogla da kafe nazove po majci, ali ona se zvala Čeriti** i Moniki se činilo da je veoma loša poslovna odluka kafeu dati ime koje podrazumeva da ništa ne mora da se plati. Kako se ispostavilo, situacija je već bila dovoljno teška.

* Engl.: izdaje se. *Toilet* je klozetska šolja. (Prim. prev.)

** Engl.: *Charity* – dobročinstvo, milosrđe, dobrotvorna organizacija. (Prim. prev.)

Samo zbog toga što je taj kafe bio njen san ne znači da će ga bilo ko drugi tako doživljavati. Ili bar ne dovoljno njih da bi se pokrili troškovi, a i neće moći da nadoknađuje manjak do besvesti; banka joj to neće dozvoliti. U glavi joj je pulsiralo. Otišla je do šanka i u veliku čašu nasula ostatak iz boce crvenog vina.

Sasvim je u redu biti svoj gazda, u glavi je kazala majci, i volela je svoj kafe, suštinu koja joj je prožimala kosti, ali to je bilo samotno. Nedostajalo joj je kancelarijsko tračarenje oko aparata za vodu, drugarstvo skovano tokom kasnovečernih radnih sesija uz picu, čak se i prisećala onih smešnih dana tim bildinga, kancelarijskog žargona i nedokučivih troslovnih skraćenica. Volela je svoj tim u kafeu, međutim, uvek je postojala izvesna udaljenost između njih jer je ona bila odgovorna za njihovo izdržavanje, a u tom trenutku nije ni sebe mogla da izdržava.

Setila se pitanja koja je onaj čovek – Džulijan – postavio u svesci koju je ostavio baš na onom stolu. Podržavala je njegov izbor. Nije mogla da se uzdrži od procenjivanja ljudi na osnovu toga gde sednu u kafeu. *Poznaješ li dobro ljude koji žive blizu tebe? Poznaju li dobro oni tebe?*

Razmišljala je o svim ljudima koji su tog dana ušli i izašli, a zvonce bezbrižno oglasilo svaki dolazak i odlazak. Više nego ikada ranije svi su povezani s hiljadama ljudi, prijateljima na društvenim mrežama, prijateljima prijateljâ. Zar se nisu pak i oni, nalik njoj, osećali kao da zapravo nemaju s kim da razgovaraju? Ne o poslednjem izbacivanju poznate ličnosti iz neke kuće, s ostrva ili iz džungle, već o nečemu značajnom – nečemu zbog čega ne možeš da spavaš. Nečemu kao što su brojevi koji ne slušaju tvoje komande.

Monika je složila papire nazad u fasciklu i uzela telefon, učitala *Fejsbuk* i počela da skroluje. Na njenim društvenim mrežama i dalje nije bilo ni traga od Dankana, muškarca s kojim se viđala do pre nekoliko nedelja. Iskulirao ju je. Taj Dankan, vegan koji je odbio da jede avokado jer su farmeri

izrabljavali pčele za oprašivanje, ali koji je smatrao da je sasvim prihvatljivo da spava s njom i onda prosto *nestane*. Više mu je stalo do osećanja jedne *pčele* nego do njenih.

Nastavila je da skroluje, premda je znala da to neće biti priyatno, više će biti nalik blagom obliku samopovređivanja. Hejli je promenila status veze u „verena“. Ju-hu. Pam je postavila status o svom životu s troje dece, hvalisanje providno i nevešto maskirano kao samopotcenjivanje, a Sali je postavila snimak ultrazvuka bebe – dvanaesta nedelja.

Snimci ultrazvuka bebe. U čemu je poenta njihovog postavljanja? Svi isto izgledaju i nijedan ne liči na određeno dete, nego na prikaz vremenske prognoze koja najavljuje prostor visokog atmosferskog pritiska na severu Španije. Pa ipak, svaki put kad Monika vidi neki novi, preseče joj se dah i preplavi je talas čežnje i ponižavajućih uboda zavisti. Ponekad se osećala kao stari ford fijesta, što stoji pokvaren u zaustavnoj traci dok svi ostali jezde mimo njega u brzjoj traci.

Neko je danas na stolu ostavio primerak časopisa *Helou!*; s njega je vrištao naslov o „prinovi“ holivudske glumice koja ima četrdeset tri godine. Monika je na pauzi za kafu preletela stranice u želji da sazna kako je ovoj to uspelo. VTO? Donirana jajna ćelija? Da li je pre mnogo godina zamrzla jajne ćelije? Ili se lako desilo? Koliko li je vremena ostalo njenim jajnicima? Jesu li već pakovali kofere za opuštenu penziju na Kosta Bravi?

Monika je uzela čašu s vinom i šetala kafeom da pogasi sva svetla i namesti stolice i stolove. Izašla je na ulicu – s ključevima u jednoj, čašom u drugoj ruci, pa zaključala kafe i okrenula se da otključa vrata stana iznad njega.

Tad se, niotkud, krupan tip koji je vukao plavušu kao prikolicu motora, toliko snažno zakucao u nju da joj je istog trenutka izbio vazduh, a vino koje je držala prosulo se po njenom licu i njegovoj košulji. Osetila je slap riohe koji joj se sliva niz nos i kaplje joj s brade. Čekala je njegovo ponizno izvinjenje.

Rekao je: „A u pičku materinu.“ Monika je osetila kako joj grudi obuzima vrelina, lice joj crveni a vilica se steže.

„Hej, ti si udario u mene!“, usprotivila se.

„Pa šta dovraga radiš nasred trotoara sa čašom vina?“, rekao je. „Zar ne možeš da piješ u baru kao sav normalan svet?“ Njegovo lice, savršeno simetričnih ravni, bilo bi klasično lepo da ga nije presekao ružan podrugljiv osmeh. Plavuša ga je odvušla, glupavo se cerekajući.

„Glupa krava“, čula ga je kako kaže, namerno dovoljno glasno da i ona čuje.

Ušla je u stan. *Dragi, stigla sam*, kazala je kao i uvek, tiho i nikome, i nakratko pomislila da će se rasplakati. Spustila je praznu čašu na dasku za sušenje sudova u kuhinji i krpom za sudove obrisala vino s lica. Očajnički je želela da razgovara s nekim, ali nije znala koga da pozove. Svi prijatelji su joj bili zauzeti svojim užurbanim životima i ne bi želeli da ona navuče svoju bedu na njihovo veče. Nije bilo svrhe zvati oca, jer se Bernadet, njena maćeha kojoj je ona predstavljala nezgodnu pretpriču života svog novog muža, ponašala kao vratar i nesumnjivo bi izjavila da je otac prezauzet pisanjem i da ne može da ga ometa.

Na stočiću za kafu spazila je svetlozelenu svesku naslovljenu *Potruga za istinitošću* koju je tamo ostavila pre nekoliko dana. Uzela ju je i opet otvorila na prvoj stranici. *Svi lažu o svojim životima. Šta bi se dogodilo ako umesto toga ti ispričaš istinu? Nešto što te definiše, što čini da se sve ostalo u vezi s tobom uklapa?*

Zašto da ne?, pomislila je i osetila ushićenje što je nesvojstveno nesmotrena. Bilo joj je potrebno izvesno vreme da pronade pristojno penkalo. Činilo joj se pomalo neučtivim da Džulijanovu brižljivu kaligrafiju nastavi škrabanjem zamazanom starom hemijskom. Okrenula je narednu čistu stranicu i počela da piše.

Hazard

Hazard se pitao koliki deo života je proveo nagnut nad vodo-kotličima. Kad bi se sve sabralo, verovatno čitave dane. Koliko li je samo potencijalno smrtonosnih bakterija usisao uz odoka izvučenu liniju najfinije kolumbijske poslastice za nos? I koliki procenat nje je bio zaista kokain a ne talk, otrov za pacove ili laksativ? Sve su to bila pitanja koja ga uskoro više neće mučiti jer je izvukao poslednju liniju poslednjeg grama koksa koji će ikad kupiti.

Tražio je po džepovima novčanicu a onda se setio da je jedinu dvadeseticu potrošio na kupovinu boce vina koju je već dopola ispio. U tom fensi, preskupom vinskom baru, za dvadeseticu dobiješ bocu koja je na skali tečnosti bliža sredstvu za čišćenje nego dobrom vinu. Svejedno, vršilo je posao. Proverio je sve džepove i iz jakne izvukao papir formata A4. Primerak ostavke. Pomislio je kako je to prigodna simbolika, otepio deo s ugla i smotao ga u čvrstu cevčicu.

Pošto je snažno usmrknuo, u dnu grla je osetio poznati hemijski ukus i samo nekoliko minuta kasnije nervoza koju je osećao zamenjena je osećanjem možda ne baš euforije (ti dani su davno prošli), ono bar zadovoljstva. Zgužvao je smotani papir

kao i plastičnu kesicu u kojoj je bio prah, bacio ih u klozetsku šolju i posmatrao kako tonu u dubine londonske kanalizacije.

Pažljivo je podigao teški porcelanski poklopac vodokotlića i naslonio ga uza zid. Izvadio je iz džepa ajfon – najnoviji model, naravno – i ubacio ga u vodu kojom se kotlić punio. Telefon je potonuo na dno, uz pljuskanje koje izaziva zadovoljstvo. Hazard je vratio poklopac i ostavio tamo telefon u mraku. Više nije mogao da pozove svog dilera. A i nikog ko poznaje njegovog dilera. Napamet je znao samo broj roditelja i to je bio jedini broj koji mu je potreban, premda će morati pošteno da se iskupi naredni put kad ga bude pozvao.

Hazard je pogledao odraz u ogledalu, obrisao preostale tragove belog praha ispod upaljenih nozdrva, potom se vratio za svoj sto, s više energije u koraku nego kad je odlazio. Pozitivno raspoloženje je izazvano delom hemijskim putem, ali tu je bilo i primese nečeg što već odavno nije osetio – ponosa.

Upitno se zagledao u sto. Nešto se na njemu promenilo. Tamo su bile boca vina i dve čaše (kako bi izgledalo da čeka nekog, a ne da pije sam) i presavijen primerak *Ivning standarda* koji se pretvarao da čita. Ali bilo je tu još nešto. Sveska. Imao je jednu takvu kad je bio broker početnik, ispunjenu isečcima informacija koje je sakupio iz *Fajnenšel tajmsa*, kao i korisne savete koje su mu veterani brokerskog sprata bacali kao nagrade veselom štenetu. No, na ovoj je na korici pisalo *Potruga za istinitošću*. Zvučalo je kao neka nju-ejdž koještarija. Potražio je pogledom nekog prikladno „duhovnog“ ko je mogao da je zaboravi, ali tamo je bila samo uobičajena skupina onih koji piju i preko nedelje i žustro otrešaju napetost radnog dana.

Hazard je odgurnuo svesku na ivicu stola, kako bi je njen vlasnik ugledao, a on se bacio na važan posao ispijanja boce vina pred sobom. Njegove poslednje boce vina. Jer su kokain i vino išli zajedno kao riba i pomfrit, jaja i slanina, ekstazi i seks. Ako već namerava da ostavi jedno, mora ostaviti i drugo. Zajedno s poslom, jer je smatrao da, posle više godina surfovanja